

Lapinjärven kunnanvaltuustolle

LAPINJÄRVEN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella ja voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Vuoden 2021 arvioinnin on tehnyt valtuuston valitsema toimikauden 2021–2024 tarkastuslautakunta. Tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet:

Varsinaiset jäsenet

Anne Rönkkö, puheenjohtaja
Linda Frank, varapuheenjohtaja
Kalevi Hoffström
Maarit Hietala
Marina Silfvast
Markku Lautamäki
Juha Westerlund

Henkilökohtaiset varajäsenet

Anni Simola
Lari Väisänen
Kenneth Levin
Tanja Kaukonen
Annika Lindfors
Kari Hirvonen
Arno Holopainen

Tarkastuslautakunta on arvioinut kunnan toimintaa oman tarkastussuunnitelmansa mukaisesti. Lautakunta on perehtynyt kokouksissaan eri toimialojen toimintaan. Kokouksissa on kuultu kunnan johtavia viranhaltijoita ja kunnanjohtajaa.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2021 toiminnan arviointiin 8 kertaa. Tarkastuslautakuntaa on saanut tiedot kunnan hallinnossa tapahtuneista muutoksista ja talouden kehittymisestä. Lautakunnan jäsenet ovat seuranneet toimielinten päätöksentekoa pöytäkirjoista.

Lautakunnan jäsenten esteellisyydet on otettu huomioon arviointityössä.

Lautakuntaa on kokouksissa avustanut ja pöytäkirjaa on pitänyt Janne Majoinen BDO Audiator Oy:stä. Vastuulliseksi nimetty kunnan tilintarkastaja tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy on nimennyt Helge Vuodin vuoden 2021 osalta.

2. Tavoitteiden toteutumisen arviointi

2.1. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden asettaminen

Tavoitteet asetettiin kunnanvaltuuston kokouksessa 9.12.2020, jossa hyväksyttiin talousarvio vuodelle 2021 sekä taloussuunnitelma vuosille 2022-2023. Talousarviota laadittaessa tavoitteet asetettiin valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisina, ja valmistelutyöhön kytkettiin kuntalaisia ja päättäjiä edellisvuosien tapaan.

Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan Lapinjärven asukasluku on 2 580 vuoden 2021 lopulla, tämä on 41 vähemmän kuin vuoden 2020 lopulla. Saman väestötilaston mukaan Lapinjärven väestö jakaantuu seuraavasti; alle 25-vuotiaat 22,1 %, 25-64 -vuotiaat 47,4 % ja yli 65-vuotiaat 30,5 %. Lapinjärven väestöstä yli 75-vuotiaita on 14,3 %. Ikäjakaumassa on havaittavissa, että yli 65-vuotiaiden osuus nousee ja nuorempien osuus laskee.

Verotulojen ja valtionosuuksien arvioitiin kuntaliiton ennusteiden pohjalta kasvavan. Toiminnalliset tavoitteet asetettiin hallintokunnittain tuloskortteihin. Tavoitteen asettelu on edelleen kunnianhimoista. Tavoitteita ei muutettu kesken toimintavuotta. Toimintakertomuksen tuloskorteista ja tekstiosista ilmenee selkeästi, miten tavoitteet on saavutettu. Keskeisimmät tavoitteet on saavutettu haasteista huolimatta hyvin tai tyydyttävästi. Osa tavoitteista ja suunnitelmista on jätetty ymmärrettävästi kokonaan toteuttamatta.

Lapinjärvi ajautui vuonna 2020 erityisen vaikean taloudellisen asemansa vuoksi nk. kriisikunnaksi. Konsernin alijäämäkriteeri yli 1.000 euroa/asukas kertynyttä alijäämää täyttyi selkeästi. Taloudessa ryhdyttiin välittömiin toimiin perustamalla talouden tasapainottamistyöryhmä luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista (KH 30.3.2020 §46). Kunnan johtoryhmä ja muut keskeiset virkamiehet valmistelevat rinnan toimenpiteitä, joilla jo kulumassa olevan vuoden talousarviossa pystyttäisiin toimintaa sopeuttamaan. Valmistelutyön tuloksena kunnanvaltuusto hyväksyi (10.6.2020 §23) muutetun talousarvion kuluvalle vuodelle. Osittain koronatukien ansioista on talous kääntynyt ylijäämäiseksi ja on hyvä muistaa talouden haasteet siinä vaiheessa, kun tuet poistuvat.

POIKKEAMAT TILINPÄÄTÖSVUODEN TALOUSARVIOON 2021				
Käyttötalouden osalta valtuustoon nähden sitova taso on n e t t o .				
Investointien sitovuustaso on k o h d e k o h t a i n e n .				
Käyttötalous	Käyttötalouden tuotot			122,5 %
	Käyttötalouden kulut			100,8 %
	Toimintakate			97,1 %
Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talousarvion sekä investointien muutokset:				
	26.5.2021			§16
	8.9.2021			§45
	10.11.2021			§50
Muutokset käyttösuunnitelmassa, joita ei v.2021 ole käsitelty valtuustotasolla:				
Käyttötalous				
Konsernihallinto				
10	Netto	6 044 €		100,5 %
Perusturvajaosto				
20	Netto	- 241 747 €		97,7 %
Sivistys ja vapaa-aika				
30	Netto	- 271 450 €		93,4 %
Tekniset palvelut				
40	Netto	11 931 €		100,9 %
Investoinnit				
Projektit				
9096 Kuntosali		1 716 €		104,9 %
9209 Katuvalosaneeraus		689 €		104,6 %
9221 Husulanmäen kunnallistekniikka		1 693 €		106,8 %
9231 Ristisillan alueen kunnallistekniikka		10 742 €		114,3 %
9522 Paineenkorotusasema ja pumpput		831 €		108,3 %
9980 Osakkeet ja osuudet		684 €		100,6 %
Rahoitus				
Verotulot	-	495 222 €		105,3 %
Valtionosuudet	-	2 171 €		100,0 %
Rahotustuotot ja -kulut	-	34 090 €		104,2 %
Pitkäaikaisten lainojen lyhennys		549 275 €		236,6 %

Tarkastuslautakunnan arvio:

Johtuen valtion antamista koronatuista kunnan tulos oli vielä vuonna 2021 ylijäämäinen ja sitovana eränä ollut toimintakate alittui koska myyntituottoja syntyi enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu. Tarkastuslautakunta kuitenkin muistuttaa edelleen meneillään olevasta kriisikunta menettelystä ja raportoinnista. Talouden haasteet eivät ole kadonneet mihinkään.

2.2. Strategiset tavoitteet

Marraskuussa 2016 hyväksytyn kuntastrategian mukaan Lapinjärven kunta on Suomen ensimmäinen ihmislähtöinen kunta. Tavoitteen voi katsoa ainakin osittain toteutuneen, sillä käsitykset kunnan toiminnasta ja ulkopuolisten arviot toiminnastamme ja julkikuvastamme tukevat havaintoa. Samaan aikaan on rehellistä myöntää, että paljon on vielä tekemättä; strategian jatkotyöstämisen yhteydessä on saatu palautetta, josta ilmenee, että sokeita katveita on niin kuntalaisten, työntekijöiden kuin ulkopuolisenkin väen mielestä. Strategian konkreettisia tavoitteita olivat erilaiset numeraaliset tunnusluvut, keskeisimpänä asukasluku. Tavoitteena on pitkään ollut kääntää tasaiseen laskeva käyrä nousuun. Yritysten määrä kunnassa on kasvanut, vaikka valitettavasti samaan aikaan työttömyys on koronan myötä lisääntynyt. Kunnan tunnettavuus ja kiinnostavuus on lisääntynyt; yhtäkkiä väljästi maalla asuminen on muotia.

Talouden näkökulmasta tilanne on parantunut ja taustalla on useita syitä. Kriisikuntamenettelyyn liittyen voi perustellusti sanoa, että Lapinjärven kunnan ja kuntakonsernin talous on läpivalaistu kirkkaalla valolla. Talouden pitkäaikaisvaikutukset, tulorakenne, verokertymät, poistot, toiminnalliset menot ja toimintatavat on kammattu huolellisesti, on laadittu useita erillisselvityksiä ja -arvioita. Talouden tasapainoittamispäätökset kaikkineen vakuuttivat myös valtiovarainministeriön asettaman selvitysryhmän, joka totesi, ettei erillistä kuntaliitoselvitystä ole syytä käynnistää. Kattavassa raportissa kuitenkin luodaan taloudelle selkeät suuntaviivat, jotka määrittävät liikkumavaran lähivuosille.

2.3. Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen**2.3.1. Konsernihallinto**

KONSERNI-HALLINTO	TP 2020	TA 2021 sis. muutokset	TP 2021	Toteutuma%
Tuotot	320 780	468 431	615 804	131,5 %
Kulut	-1 744 630	-1 722 833	-1 876 250	108,9 %
Toimintakate	-1 423 850	-1 254 402	-1 260 446	100,5 %

Lapinjärven kunta päätti lähteä mukaan Itäradan hankeyhtiöön. Hankeyhtiössä suunnitellaan raideyhteyttä pääkaupunkiseudulta itään ja rata tulee kulkemaan Lapinjärven kunnan läpi. Suunnittelun arvioidaan vievän noin 9 vuotta. Lapinjärven kunnan sijoitus on 50 000 euroa jakautuen suunnitteluvuosille.

Kunnanjohtaja Tiina Heikka irtisanoutui kesällä niin että hänen viimeinen virassaolopäivänsä oli 31.12.2021. Valtuusto valitsi kokouksessaan 8.12.2021 § 58 Jarkko Sorvannon uudeksi kunnanjohtajaksi.

Hankkeet työllistävät myös konsernihallintoa. Hankkeisiin siirretään kunnanjohtajan, ICT-vastaavan, elinkeinosihteerin ja taloussuunnittelijan työaikaa. KSOY:n osakekaupat tehtiin Loviisan kaupungin ja Orimattilan kaupungin kanssa elokuussa. Myyntivoitto oli lähes 3 miljoonaa euroa ja kirjattiin kunnan tuloslaskelmaan satunnaisiin tuottoihin. Ilmatar Oy teki kuntaan aloitteen tuulivoimapuiston kaavoittamisesta ja kaavoitusaloite hyväksyttiin valtuustossa syyskuussa. Puolustusvoimien kielteisen lausunnon takia tuulivoimapuistohanke kuitenkin kariutui.

2.3.2. Perusturvapalvelut

PERUSTURVA- PALVELUT	TP 2020	TA 2021 sis. muutokset	TP 2021	Toteutuma%
Tuotot	688 383	580 500	1 012 595	174,4 %
Kulut	-9 925 647	-11 032 117	-11 222 466	101,7 %
Toimintakate	-9 237 264	-10 451 617	-10 209 870	97,7 %

Perusturvapalvelujen talousarvion toimintakate alittui 2,3 % (241 747 euroa). Toimintatuotot ylittyivät 432 095 eurolla ja toimintakuluissa tapahtui ylitystä 190 349 eurolla. Toimintatuottojen ylitys koostui pääosin valtion myöntämistä korona avustuksista sekä asiakasmaksutuotoista, joita on kertynyt arvioitua enemmän. Toimintakulujen osalta ylitystä tapahtui mm. palvelujen ostoissa ja henkilöstökuluissa.

Perusturvapalvelut ovat Lapinjärven kunnan suurin toimiala ja keskeinen osa kuntalaisten hyvinvointipalvelujärjestelmää. Vuosi 2021 oli jo toinen peräkkäinen koronavuosi pandemian jatkuessa ja muuttaessa osittain muotoaan. Korona on osaltaan aiheuttanut haasteita sosiaali- ja terveystalouden kustannusten ennustamiseen sekä aiheuttaen myös ylimääräisiä kustannuksia. Välittömästi koronavirustilanteeseen liittyviä kustannuksia on korvattu kunnille valtionavustuksilla. Lopulta saatiin 340 000 euroa. Avustuksilla on korvattu erityisesti testauksesta, jäljittämisestä, rokottamisesta ja hoidosta aiheutuneita kustannuksia.

Palveluverkon- ja palvelutuotannon merkittävin muutos on ollut ikääntyneiden laitoshoidosta luopuminen Honkahovin toiminnan päättyessä 10.1.2021. Honkahovin henkilöstö siirtyi 11.1.2021 yhteisyrityksen palvelukseen, ja asukkaat siirtyvät tehostettuun palveluasumiseen Mainiokoti Lukkariin.

Loviisan kaupungilta saapuneen yhteistoiminta-alueen vuoden 2021 tasauslaskelman mukaan Lapinjärven kunnan yhteistoiminta-alueen kustannukset ylittivät talousarvion 195 477 eurolla. Lisäksi yhteistoiminta-alueen koronapandemiasta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset (rokottaminen, jäljittäminen, testaukset), joihin Lapinjärven

kunta on saanut valtionavustusta, on eritelty muista toiminnan kuluista. Lapinjärven kunnan osuus yhteistoiminta-alueen koronakustannuksista oli 274 407 euroa.

Kustannusten nousua tapahtui mm lastensuojelun laitoshoidon 130 295 euroa, terveystieteiden osasto 107 860 euroa, kehitysvammaisten asumispalvelut 41 113 euroa ja mielenterveyspalveluiden asumispalvelut 65 572 euroa. Kustannukset laskivat mm. vammaisten asumispalvelut 141 713 euroa, vammaisten kuljetuspalvelut 57 671 euroa ja lääkärivastaanotto 60 825 euroa. Muutokset ovat johtuneet palveluntarpeesta ja käyttömäärissä tapahtuneista muutoksista. Osastohoitovuorokausia oli lapinjärveläisillä vuonna 2021 1 226 eli 535 enemmän kuin vuonna 2020.

Tarkastuslautakunnan arvio

Tarkastuslautakunta on huolissaan lastensuojelun kustannusten noususta ja osastonhoidon suuresta kasvusta.

2.3.3. Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut

SIVISTYS JA VAPAA-AIKA	TP 2020	TA 2021 sis. muutokset	TP 2021	Toteutuma%
Tuotot	261 795	315 045	351 051	111,4 %
Kulut	-3 937 777	-4 433 572	-4 198 127	94,7 %
Toimintakate	-3 675 983	-4 118 527	-3 847 076	93,4 %

Koronatilanne vaikutti toimintaan ja palveluiden tuottamiseen kaikilla sivistyspalveluiden vastuualueilla koko toimintavuoden aikana.

Palvelutuotannossa tehtiin muutos suomenkielisten perusopetuspalveluiden tuottamisessa siten, että oppilasmäärät tasattiin kahden suomenkielisen koulun kesken. Osalle koululaisista osoitettiin koulupaikaksi Hilda Käkikosken koulu (vuosiluokat 4-6 ja luokkamuotoinen erityisopetus) ja osalle Kirkonkylän koulu (vuosiluokat 0-3). Täydentävää varhaiskasvatusta alettiin järjestää samassa paikassa kuin koululaisten iltapäivätoimintaa Kapellby skolan yhteydessä 1.8.2021 alkaen.

Taulukko 2: Oppilasmäärät esi- ja perusopetuksessa 2021

	Oppilasmäärä kevät 2021	Oppilasmäärä syksy 2021
Kapellby Skola	65	67
Hilda Käkikosken koulu	29	52
Kirkonkylän koulu	91	55

Tarkastuslautakunnan arvio

Tavoitteet ovat pääosin toteutuneet hyvin. Lapsimäärän lasku tulevaisuudessa haastaa kunnan sivistystoimen, mutta lapsiperheiden palveluita tulisi kehittää. Vastaavasti tulisi pohtia millä keinoilla nettomuuttoa kuntaan voisi lisätä.

2.3.4. Tekniset palvelut

TEKNISET PALVELUT	TP 2020	TA 2021 sis. muutokset	TP 2021	Toteutuma%
Tuotot (sis.valm.om.käyt.)	1 566 696	1 546 625	1 589 817	102,8 %
Kulut	-2 663 213	-2 832 618	-2 887 742	101,9 %
Toimintakate	-1 096 518	-1 285 993	-1 297 925	100,9 %

Tekniset palvelut pysyi v. 2021 talousarvion toteutumisen osalta muutoin paitsi talvikunnossapidossa ja vesihuoltolaitoksella.

V. 2021 tehtiin selvitys teknisten palvelujen ulkoistamisesta. Selvityksen perusteella kunnanhallitus päätti, että teknisten palvelujen tuottamista jatketaan pääosin omana toimintana. Selvityksen pohjalta päätettiin tehdä toimintatapamuutos kiinteistönhoidossa, joka päätettiin ottaa käyttöön v. 2022 alusta.

V. 2020 säästötoimien johdosta tehdyt toimenpiteet eivät voi jäädä näkymättä kiinteistöissä ja muussa infrastruktuurissa. Säästöjen vaikutus kiinteistöihin ja infrastruktuuriin yleensä on pitkävaikutteisista eikä kiinteistöjä ja katuverkkoa voi jättää vaille ylläpitoa toistuvasti. V. 2021 toimenpiteitä päästiin toteuttamaan suunnitellusti, mutta korjausvelka kunnan omistuksessa olevissa kiinteistöissä ja muussa infrastruktuurissa on merkittävä.

Vesivuotoja ilmeni paljon. Niiden paikantamiseen ja eliminoimiseen ryhdyttiin aina nopeasti. Vesijohtojen runkoputkirikkoja havaittiin Heikinkylällä, Porlammilla ja Kirkonkylän alueella. Uusia vesijohtoliittymiä rakennettiin 14 kpl. Viemärioliittymiä rakennettiin 3 kpl. Putkirikkojen lisäksi korjattiin myös kirkonkylän jätevedenpuhdistamon ilmastusharja.

2.4. Investointitalouden toteutuminen

Investointimenoja oli nettona 750 t€ kun talousarviossa oli arvioitu 926 t€. Muutamia pienempiä investointeja jäi kokonaan toteutumatta ja osassa investointi toteutui ennakoitua pienempänä, siirtyi tai jäi vielä kesken. Kuitenkin kokonaisuudessaan aika hyvin edettiin suunnitelman mukaan.

2.5. Kunnan talous

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP2020 Kunnat joiden asukasluku 2000-5000 asukasta	TP 2020 Uudenmaan kunnat keskimäärin
Asukasluku	2 665	2 606	2 621	2 580		1 702 678
Tuloveroprosentti	20,50 %	20,50 %	21,00 %	21,50 %	21,23 %*	18,70 %*
	€/asukas	€/asukas	€/asukas	€/asukas	€/asukas	€/asukas
Verotulot	3 173	3 392	3 351	3 713	3 547	5 071
Valtionosuudet	2 560	2 773	3 311	3 074	3 851	1 025
Lainat	2 724	3 053	2 882	2 559	3 010	3 044

*v. 2021

Lapinjärven kunnan ja vesihuoltolaitoksen yhteenlaskettu tulos tilikaudelta 2021 on 4 169 905 euroa positiivinen. Tuloksesta noin 3 miljoonaa euroa on taloudellisen toimenpideohjelman mukainen myyntivoitto osakkeista. Vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio oli laadittu ylijäämäiseksi 282 300 euroa. Osavuositarkastuksissa hyväksyttiin talousarviomuutoksia, jonka mukaan talousarvion lopullinen tulos näytti ylijäämää 3 151 210 euroa. Vuoden 2021 toimintakulut kasvoivat 10,5 %, eli n. 1,913 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätökseen nähden, toimintakulut olivat yhteensä n. 20,185 milj. euroa vuonna 2021. Toimintakulut ylittivät talousarvion n. 163 000 eurolla, 0,8 %. Euromääräisesti suurinta ylitys oli tiliryhmissä avustukset (n. 78 000 euroa) ja henkilöstökulut (n. 38 000 euroa).

Toimintatuotot kasvoivat 25,7 %, eli n. 728 000 euroa verrattuna vuoteen 2020, ollen 3,56 milj. euroa vuonna 2021. Toimintatuottoja saatiin 22,5 % budjetoitua enemmän, n. 650 000 euroa. Saadut korona-avustukset näkyvät pitkälti tässä tiliryhmässä vuonna 2021 kun ne vuonna 2020 oli osana valtionosuuksia. Tästä syystä muutos vuosien kesken on merkittävä, eikä ole kaikilta osin verrattavissa. Toimintatuotot sisältävät korona-avustuksia valtiolta n. 340 000 euroa. Koronasta johtuvat välittömät kustannukset on saatu avustuksilla kompensoitua vuonna 2021. Vuonna 2021 toimintatuottoihin sisältyy myyntivoittoja 428 000 euroa, joka on n. 128 000 euroa enemmän kuin budjetoitu ja selittyy myydyillä yritystonteilla. Kahdesta tontista kuitenkin maksettiin avustus covid-19 puitetukiohjelman puitteissa, joten nettotuloa niistä ei syntynyt. Kuntaemon toimintakate yhteensä alittui 495 000 eurolla, toteutumaprosentti vuonna 2021 oli 97,1 %.

Talouden tasapainotusohjelma

Pohjautuu kahteen pysyvään rakenteelliseen muutokseen sekä yhteen alijäämää korjaavaan kertaeraan;

Verotustaso

Tuloveroprosenttia ja kiinteistöveroprosentteja on korotettu vuodelle 2021 talouden tasapainotusryhmän loppuraportin mukaisesti, joka tarkoittaa n. 250 000 €. Jatkossakin on verotustasoa tarkisteltava tarpeen mukaan kunnan taloudelliseen tilanteeseen nähden. Taso on pyrittävä pitämään kuitenkin samassa linjassa muiden Itä-Uudenmaan pienten kuntien kanssa.

Konsernitulokseen vaikuttava kertaerä

KSOY:n osakkeiden osittainen myynti (n. 2200 osaketta) osakassopimusta noudattaen vuonna 2021 edellyttäen, että ostaja löytyy ja hintataso on riittävä. Myynti toisi noin 3 M€:n tulosvaikutuksen myyntivoiton kautta. Myyntituloa ei saa käyttää pysyvien menojen lisäämiseen.

Toiminnan sopeuttaminen pysyvästi

Toimintakatetta sopeutetaan tulevien tasapainotusohjelman aikana 210 000 euroa pysyvästi vuositasolla. Toimintakatteen muutos kohdennetaan vuodelle 2022 110 000 € ja vuodelle 2023 100 000 €.

Talouden tasapainotusohjelma edellyttää, että ylijäämäisiin tuloksiin on päästävä sopeuttamalla, elvyttämällä, veronkorotuksin tai muin toimenpitein. Toimenpiteet on päätettävä vuosittain veronkorotuspäätöksen ja talousarviopäätöksen yhteydessä. Myös konsernissa on päästävä vuosittain ylijäämäiseen tulokseen. Kunnan yhtiöiden tulee päästä nolla- tai plusmerkkiseen tulokseen talouden tasapainotusohjelman aikana.

Vuoden 2021 aikana on talouden tasapainottamistoimenpiteistä toteutunut tuloveroprosentin korotus 0,5 %-yksiköllä sekä kiinteistöveroprosenttien korotus 0,1 %-yksiköllä. Myös Kymenlaakson Sähkö Oy:n osakkeita myytiin tavoiteltuun hintatasoon, kunnan myyntivoitto osakemyynistä oli n. 3 milj. euroa. Muita toteutuneita toimenpiteitä vuonna 2021 olivat mm. kiinteistöveroselvitys, Honkahovin rakennuksen myynti ja toiminnan muutos, päiväkodin lounaiden ulkoistaminen ja suomenkielisten koulujen oppilaiden tasaaminen kahden nykyiseen kiinteistöön.

Määräaikaisesti taloutta tasapainotettiin vuonna 2020, mm. seuraavilla toimenpiteillä: henkilöstön lomauttaminen 1-2 viikkoa, kokouspalkkioiden puolittaminen, avoimien työpaikkojen täyttämättä jättäminen, aamupäivätoiminnan lakkauttaminen, iltapäivätoiminnan keskittäminen, lasten kotihoidon kuntalisän lakkauttaminen, yhdistysavustusten maksamatta jättäminen, tieavustusten puolittaminen, kunnostustöiden lykkääntyminen. Myös investointisuunnitelmaan tehtiin muutos.

Tarkastuslautakunnan arvio

Myyntivoitto osakkeiden myynnistä, joka sisältyi talouden tasapainottamisen keinoihin paransi kunnan tulosta 3 milj. euroa ja lisäksi saatiin hyvät koronatuet. Ilman näitä kertaluonteisia tuloja kunnan tulos olisi paljon toteutunutta heikompi.

3. Henkilöstö

Lapinjärven kunnan henkilöstön lukumäärä 31.12.2021

Tulosalue	Vakinaiset			Määräaikaiset ja sijaiset			Työllistetyt ja oppisop.hlöt			Yhteensä		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Hallinto	10	9	9	9	4	5	4	1	2	23	14	16
Perusturvapalvelut	12	11	2	2	1				1	14	12	3
Sivistyspalvelut	42	44	40	16	8	15	2			60	52	55
Tekniset palvelut	16	15	11	3	2		1	1	1	20	18	12
Yhteensä	80	79	62	30	15	20	7	2	4	117	96	86

Taulukossa esitetty lukumäärä on henkilömäärä, osa-aikaisuusuhde ei ole tässä otettu huomioon.

Sairauspoissaolot pysyivät matalalla tasolla ja laski vuoteen 2020 verrattuna 325 päivällä. Sairauspoissaolot henkilöä kohti oli 8,4 pv vuonna 2021, eli n. 2 päivän vähennys vuodesta 2020. Perusturvassa henkilöstön suurin lasku. henkilöstön määrä väheni 10 henkilöllä ja teknisissä palveluissa. 6 henkilöä. He siirtyivät Mehiläisen palvelukseen kun ulkoistettiin vanhuspalveluyksikkö.

Tarkastuslautakunnan arvio.

Henkilöstön määrä on laskenut tasaisesti kunnassa ja sitä kautta saatu säästöjä henkilöstökuluissa. Toisaalta maksetaan enemmän palveluiden ostamisesta.

4. Kuntakonserni

Vesihuoltolaitoksen alijäämä vuodelta 2021 on 70 161,99 euroa ja kumulatiivinen alijäämä on 571 833,61 euroa. Vesihuoltolaitoksen toiminnasta säädetään Vesihuoltolaissa, jonka 4 luku, 18§ määrää maksujen yleisistä perusteista seuraavaa: ”Vesihuollon ja huleveden viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.” Lapinjärven kunnan vesihuoltolaitokselle on kertynyt vuosien mittaan käyttökustannuksista mittava kumulatiivinen alijäämä. Laissa kuitenkin edellytetään, että vesihuoltolaitoksen tulee kattaa käyttökustannusten lisäksi myös investoinnit.

Kunnan yhtiöt ovat hyväksyneet kunnan konserniohjeen. Kunnanjohtaja on tavannut säännöllisesti yhtiöiden toimitusjohtajia ja keskusteluyhteys on ollut hyvä. Erillistä omistajaohjausta ei ole juurikaan annettu yhtiökokouksien ulkopuolella.

Suurimmaksi osaksi valtuuston asettamat toiminnan tavoitteet ovat toteutuneet konsernissa. Taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet osittain. Tytäryhtiöiden omat tulokset ovat toteutuneet seuraavasti; Koy Labyrintti alijäämäinen tulos 2 022 €, Koy Lilliputti ylijäämäinen tulos 820 €, Koy Porlammin Taitotalo ylijäämäinen tulos 2 € ja Lapinjärven Lämpö Oy alijäämäinen tulos 5 468 €. Merkittäviä investointeja ei ole tehty.

Yhtiöt ovat raportoineet toiminnastaan kuntaomistajalle kunnanhallituksen kokouksissa. Koy Lilliputista ja Koy Labyrintista tehtiin erilliset selvitykset taloudellisen tilanteen arviointiin liittyen vuonna 2020 ja Lapinjärven Lämpö Oy selvitys vuonna 2021.

Konsernin tulos oli ylijäämäinen n. 4,2 milj. euroa. Kuntakonsernin taseeseen kertynyt alijäämä saatiin katettua ja ylijäämä oli n. 3,0 milj. euroa. Tässä tapahtui huomattava

muutos edellisestä vuodesta, jolloin alijäämää oli n. 1,1 milj. euroa. Kuntakonsernin tunnusluvut eivät tällä hetkellä enää täytä ns. kriisikuntakriteereitä, mutta kunnan arviointimenettelyn jatkumiseen tällä ei ole välitöntä vaikutusta.

Ministeriön arviointiryhmän raportti hyväksyttiin valtuustossa 17.2.2021. Arviointiryhmän raportissa edellytetään tasapainottamisohjelman toteuttamista sekä asetettujen tavoitteiden sisällyttämistä taloussuunnitelmiin. Kunnan on toimitettava valtionvarainministeriöön tämän edellyttämät selvitykset.

Valtuusto hyväksyi 19.12.2020 talouden tasapainottamisohjelman. Ohjelman keskeinen sisältö oli kaksi pysyvää muutosta (verotustaso n. 250.000 euroa ja toiminnan sopeuttaminen n. 210.000 euroa) sekä kertaluonteinen toimenpide (KSOY osakkeiden osittainen, 13 % myynti, n. 3 milj. euroa) konsernin alijäämän kattamiseksi. Pysyvä tavoite on konsernin ylijäämäinen tulos talouden tasapainottamisohjelman aikana.

Konsernin velkaantuneisuutta kuvaavat tunnusluvut ovat edelleen korkealla tasolla. Konsernin kokonaislainamäärä on lähes 16,8 milj. euroa (laskua edellisestä vuodesta noin 1,5 milj. euroa). Lainamäärä on 6.509 euroa/asukas.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Vesihuoltolaitoksen tulisi toimia kannattavalla tasolla ja tehdä toimenpiteitä kannattavuuden varmistamiseksi pitkällä tähtäimellä. Vesimaksujen korotusta olisi harkittava.

5. Arvioinnin yhteenveto

Tarkastuslautakunta katsoo tarkastushavaintoihinsa viitaten, saatuihin selvityksiin ja katsauksiin sekä toimintakertomuksessa esitettyyn viitaten, että valtuuston asettamat taloudelliset tavoitteet on saavutettu kohtuullisen hyvin. Poikkeuksellisen vuoden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävän hyvin, ottaen huomioon koronapandemian merkittävät vaikutukset toimintaan. Tarkastuslautakunta kiittää kunnan henkilöstöä venymisestä kriisin keskellä sekä kunnan ja kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä.

Lapinjärvellä 19. päivänä toukokuuta 2022

Anne Rönkkö
puheenjohtaja

Linda Frank
varapuheenjohtaja

Kalevi Hoffström
jäsen

Marina Silfvast
jäsen

Markku Lautamäki
jäsen

Maarit Hietala
jäsen

Juha Westerlund
jäsen